

BALIQCILIK SOHASI TADBIRKORLARI BILAN OCHIQ MULOQOT

Savol-javoblar

Savol-javoblar Markaziy bank va "O'zbekbaliqsanoat" uyushmasi hamkorligida o'tkazilgan ochiq muloqot asosida tayyorlandi. Ko'rib chiqilishi belgilangan masalalar yakuniy qaror hisoblanmaydi.

SAVOL 1

Korxonamiz ulgurji savdo bilan shug'ullanadi. Yillik pul aylanmamiz 15 milliard so'mdan oshadi. Faoliyatimizni kengaytirish maqsadida bankdan 300 ming AQSH dollari miqdorida kredit olish uchun hujjat topshirganmiz. Bu birinchi kredit murojaatimiz bo'lib, bank arizani ko'rib chiqayotganini bildirdi. Kredit ajratish masalasini tezlashtirish mumkinmi?

JAVOB

Kredit olish uchun taqdim etilgan hujjatlar bankning amaldagi kredit siyosatiga muvofiq kredit qo'mitasida ko'rib chiqiladi va jarayon tezlashtiriladi. Arizani o'rganish uchun bankka qo'shimcha vaqt zarur. Masala yuzasidan 28-oktabrga qadar tegishli qarorga kelish vazifasi belgilangan.

SAVOL 2

Korxonamiz turizm sohasida faoliyat yuritadi. Aylanma mablag'larni to'ldirish uchun bankka kredit arizasi topshirganmiz. Faoliyatimiz uzluksiz davom etishi uchun mablag' zarur. Kreditni rasmiylashtirish jarayonini tezlashtirish imkoniyati bormi?

JAVOB

Korxona bankning avvaldan faoliyat yuritib kelayotgan mijoz bo'lib, uning pul aylanmasi va kredit arizasi o'rganilgan. Garov hujjatlarini rasmiylashtirish hamda shundan keyin ikki kun ichida kreditni ajratish rejalashtirilgan. Masalani juma kunigacha yakunlash bo'yicha kelishilgan.

SAVOL 3

Baliqchilik xo'jaliklarining ayrimlari ilgari olgan kreditlarini belgilangan muddatda to'lay olmagan uchun banklarda salbiy kredit tarixiga ega bo'lib qolgan. Hozir ularning avvalgi qarzdorligi yopilgan, xo'jaliklarni intensiv usulga o'tkazish va yangi havzalarni tashkil qilish uchun esa yana mablag' zarur. Bunday tadbirkorlarning holatini individual o'rganib, ularning kredit olish imkoniyatini qayta ko'rib chiqish mumkinmi?

JAVOB

Avvalgi kreditlari bo'yicha salbiy tarixga ega bo'lgan baliqchilik xo'jaliklarining holatini alohida o'rganamiz. Buning uchun tegishli markaz tomonidan har bir korxonaning nomi, soliq identifikatsiya raqami va xizmat ko'rsatuvchi banki haqidagi ma'lumotlar taqdim etilishi kerak. Shu ma'lumotlar asosida banklar bilan birgalikda murojaatlar ko'rib chiqiladi va kredit olishga to'sqinlik qilayotgan holatlar bo'yicha yechim izlanadi.

SAVOL 4

Baliqchilik sohasini qo'llab-quvvatlashga doir PF-122-son Farmonda 10 foizlik kreditlar nazarda tutilgan. Biroq xo'jaliklar ushbu kreditlardan foydalana olmayotgani, baliqchilik bo'yicha agroplatforma ishlaymayotgani aytilmoqda. Baliq yetishtirish mavsumini boy bermaslik uchun imtiyozli kreditlarni amalda ajratishni qanday tezlashtirish mumkin?

JAVOB

Tijorat banklariga PF-122-son Farmon doirasida Tiklanish va taraqqiyot fondi bilan resurs mablag'larini jalb qilish bo'yicha shartnomalarni juma kunigacha taqdim etish vazifasi qo'yildi. Zaruratga qarab kamida 1 million AQSH dollari miqdoridagi shartnoma takliflarini kiritish so'raldi. Taqdim etilgan shartnomalar asosida fond bilan ishlanib, banklarni resurs bilan ta'minlash choralari ko'riladi. Kredit ajratish yuzasidan murojaatlarni kuzatish va tezlashtirish uchun soha markazi tomonidan 30-noyabrgacha har kuni arizalar haqidagi ma'lumotlarni taqdim etish tartibi kelishildi.

SAVOL 5

Baliq yetishtirishda chavoqni tovar baliq darajasiga yetkazish ikki yilgacha davom etishi mumkin. Yarim intensiv usulda bir gektar uchun taxminan 350-400 million so'm talab qilinadi; aerator, avtomatik oziqlantirgich, chavoq, yem va elektr energiyasi kabi xarajatlar turli bosqichlarda yuzaga keladi. Kreditning odatiy qaytarish grafigi mavsumiy tushumlarga mos kelmaganda qarzdorlik yuzaga chiqmoqda. Banklar baliq turi va yetishtirish davriga mos alohida kredit mahsulotlari hamda qaytarish grafiklarini ishlab chiqadimi?

JAVOB

Baliqchilikka kredit ajratishda xarajatlarni bir yo'la emas, ishlab chiqarish bosqichlariga qarab moliyalashtirish zarurligi inobatga olinadi. Banklarga baliq turlari va yetishtirish sikliga mos mahsulotlarni 24-oktabrga qadar ishlab chiqish vazifasi qo'yildi. Bunda havza va uskunalarni tayyorlash, chavoq xarid qilish hamda keyingi yem xarajatlari uchun alohida ehtiyojlar hisobga olinishi kerak. Shuningdek, kreditni vaqtida qaytargan xo'jaliklarning shaxsiy ma'lumotlarsiz shakllantirilgan amaliy misollari asosida namunaviy to'lov grafiklari tayyorlanib, banklarga yuborilishi belgilandi.

SAVOL 6

Baliqchilik va chorvachilikni rivojlantirish uchun jami 15 milliard so'mlik kreditga ariza berganmiz. Garov sifatida taqdim etilayotgan noturar ko'chmas mulkning bozor qiymati yuqori, biroq bankdagi baholash natijasi biz kutgan narxdan ancha past chiqmoqda. Garovning haqiqiy qiymatini aniqlash va kredit arizasini ko'rib chiqishni tezlashtirish uchun qanday yo'l tutiladi?

JAVOB

Garov mulkini mustaqil baholovchiga baholatish huquqidan foydalanishingiz mumkin. Bank tayyorlagan baholash hisoboti bilan siz taqdim etadigan mustaqil baholovchi hisobotini olamiz va ikkala hujjatni xolis mutaxassis orqali solishtiramiz. Baholashlar orasidagi tafovut shu tartibda o'rganiladi. Mustaqil baholash hisobotini imkon qadar tez taqdim etsangiz, hujjatlar kelib tushganidan keyin ikki-uch kun ichida natija yuzasidan javob berish rejalashtirilgan. Shu bilan birga, kredit arizasining garovga aloqador bo'lmagan hujjatlarini ko'rib chiqish davom ettiriladi.

SAVOL 7

Baliqni intensiv usulda yetishtirayotgan xo'jaliklar mahsulot tannarxi yuqori bo'lgani sababli bozorda raqobat qilishda qiynalmoqda. Ayrim vositachilar baliqni fermerlardan naqd pulga sotib olib, tegishli hujjatlarsiz qayta sotayotgani, ayrim xo'jaliklarda esa haqiqiy savdo aylanmasi to'liq aks ettirilmayotgani haqida murojaatlar bor. Bu holatlar ishlab chiqaruvchilarning daromadiga va yangi investitsiyalarni jalb qilishga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda. Baliq savdosining shaffofligini ta'minlash hamda fermerlarning manfaatlarini himoya qilish uchun qanday choralar ko'riladi?

JAVOB

Ko'targan masalangiz muhim va uni tegishli organlar ishtirokida o'rganish zarur. Yashirin savdo, savdo aylanmasining hisobga olinishi va raqobat bilan bog'liq holatlar bevosita bank vakolatiga kirmaydi. Shuning uchun sizdan qayd etgan holatlaringizni, hisob-kitoblaringizni va takliflaringizni Baliqchilikni rivojlantirish markaziga yozma ravishda taqdim etishingizni so'raymiz. Mazkur materiallar asosida masalani vakolatli tashkilotlar bilan ko'tarish, zarur takliflarni ishlab chiqilayotgan normativ-huquqiy hujjat loyihalarida ko'rib chiqish rejalashtirilmoqda. Xususan, baliqni tashish va sotish jarayonida hisobvaraqa-fakturalardan foydalanishga doir takliflaringizni ham yozma taqdim etishingiz mumkin.

SAVOL 8

Baliqchilikni rivojlantirishga yo'naltirilgan subsidiyalardan foydalanish masalasi xo'jaliklar uchun dolzarb bo'lib qolmoqda. Subsidiya olish bo'yicha elektron platformaning faoliyati va arizalarni qabul qilish tartibi yuzasidan aniqlik zarur. Baliq yetishtiruvchi xo'jaliklar subsidiya uchun qachondan ariza bera oladi va murojaatlar qaysi tizim orqali ko'rib chiqiladi?

JAVOB

Baliqchilik yo'nalishida subsidiya ajratish bo'yicha qaror loyihasi tayyorlangan. Subsidiyalar uchun mo'ljallangan elektron platformani joriy hafta oxirigacha tayyorlash, keyingi hafta esa ishga tushirish rejalashtirilgan. Tizimni Qishloq xo'jaligi vazirligi huzuridagi tegishli agentlik yuritadi. Subsidiya olishga oid ma'lumotlar platformaga kiritiladi va murojaatlar shu ma'lumotlar asosida ko'rib chiqiladi. Platformani ishga tushirish masalasi bo'yicha vazirlik va tegishli agentlik bilan muntazam ishlayapmiz. (Platforma hali ishga tushgani yoki subsidiyalar ajratilgani haqida ushbu uchrashuvda yakuniy ma'lumot berilmadi.)

SAVOL 9

Baliq mahsulotlarini fermer xo'jaliklaridan xaridorlarga yetkazishda ayrim vositachilar mahsulotni hujjatsiz tashishi va naqd pulda sotishi haqida e'tirozlar bor. Bunday holatlar haqiqiy savdo aylanmasini aniqlashga, mahsulot harakatini kuzatishga va ishlab chiqaruvchilar o'rtasida teng raqobatni ta'minlashga to'sqinlik qilishi mumkin. Baliqning qayerda yetishtirilgani, qaysi transport vositasida tashilgani va kimga sotilganini kuzatish uchun elektron tizim joriy etiladimi?

JAVOB

Baliqchilikdagi hisobdorlik va mahsulot harakatini raqamlashtirish uchun "E-baliq" elektron platformasi ishlab chiqilmoqda. Unda baliqni kim yetishtirgani, qayerdan qayerga tashilayotgani, qaysi transport vositasidan foydalanilayotgani va mahsulot kimga yetkazib berilayotgani kabi

ma'lumotlarni qamrab olish nazarda tutilgan. Tizimni tashkil etish bo'yicha raqamlashtirish sohasidagi mas'ul tashkilotlar bilan hamkorlik qilinmoqda. Maqsad — baliq mahsulotlari harakatining shaffofligini oshirish va siz ko'targan hujjatsiz savdo bilan bog'liq muammolarni kamaytirish. Platforma hozir ishlab chiqish bosqichida.

SAVOL 10

Baliqni qayta ishlash sexini ishga tushirish uchun PF-122-son Farmon doirasida tijorat bankiga kredit arizasi va garov ta'minotini taqdim etdik. Mustaqil baholovchi garov mulkini 2,6 milliard so'mga baholagan bo'lsa-da, bank taklif qilayotgan moliyalashtirish bizga zarur 2 milliard so'mga yetmayapti. Garov ta'minoti va qo'shimcha kafolat imkoniyatlari hisobidan loyiha uchun talab qilinayotgan mablag'ni ajratish hamda jarayonni tezlashtirish mumkinmi?

JAVOB

Garov mulkingiz va kreditga oid hujjatlar bank tomonidan o'rganilgan. Bank vakilining hisob-kitobiga ko'ra, mavjud garovning o'zi bilan 1 milliard so'mgacha, jamg'arma ko'magini qo'shganda esa 1 milliard 680 million so'mgacha kredit ajratish variantlari taklif etilgan. Qo'shimcha ta'minot masalasini hal etish uchun kontrkafolat kabi boshqa bank mahsulotlaridan foydalanish imkoniyati ham ko'rib chiqiladi. Uchrashuvda 2 milliard so'mlik kreditga bo'lgan ehtiyojni ushbu mexanizmlar asosida qoplash bo'yicha bank vakillariga vazifa qo'yildi. Bank vakili zarur jarayonlar uchun 10 kun muddat kerakligini bildirdi; murojaatni oktabr oyi oxirigacha yakunlash kelishib olindi. Shuningdek, 10 milliard so'mgacha bo'lgan kreditlar bo'yicha garov ta'minotining 25 foizini mijoz shakllantirishi, qolgan qismi uchun bankning tavakkalchiligi, tegishli kafolat va sug'urta mexanizmlaridan foydalanish masalasi yuzasidan hududiy bank tuzilmalariga eslatma yuborish topshirildi.

SAVOL 11

Baliqchilik sohasida mutaxassislarni tayyorlash va fermerlarga zamonaviy baliq yetishtirish usullarini o'rgatish uchun o'quv markazi — baliqchilik maktabini tashkil etmoqchimiz. Shu maqsadda tijorat bankidan 5 milliard so'm kredit so'rab murojaat qildik. Dastlab faoliyati vaqtincha to'xtatilgan baliqchilik xo'jaligimiz nomidan kredit olish imkoni bo'lmadi, so'ng boshqa korxonamiz nomidan ariza berdik. Garovimiz yetarli ekani aytilgan bo'lsa-da, bankda resurs yetishmasligi masalasi ko'tarildi. Loyihani moliyalashtirish va kredit arizasini ko'rib chiqishni qanday davom ettirish mumkin?

JAVOB

Tijorat banklari PF-122-son Farmon doirasida Tiklanish va taraqqiyot jamg'armasidan baliqchilik loyihalari uchun resurs jalb qilish bo'yicha murojaatlarni tayyorlamoqda. Banklarning resursga bo'lgan ehtiyoji hamda tegishli markazdan keladigan arizalar ro'yxati asosida mablag'lar masalasini muvofiqlashtiramiz. Siz esa loyihangizni bankning respublika darajasidagi tegishli bo'linmasida ko'rib chiqish va kredit bo'yicha qaror qabul qilish jarayonini davom ettiring. Resurs bilan ta'minlash masalasini loyiha hujjatlari o'rganilayotgan davrda parallel ravishda hal etish ustida ishlaymiz. (Bu yondashuv kredit arizasi ma'qullanganini anglatmaydi.)

SAVOL 12

Baliqchilik xo'jaliklarida ko'pincha asosiy ishlab chiqarish vositalari — kadastr hujjatlari mavjud bo'lgan baliq havzalari, basseynlar va ularda yetishtirilayotgan chavoqlar

hisoblanadi. Biroq ko'plab fermerlarda qo'shimcha bino yoki boshqa ko'chmas mulk garovi yetishmaydi. Shu sababli baliq havzasi va uning ichidagi baliqni kredit ta'minoti sifatida qabul qilish imkoniyatini kengaytirish mumkinmi? Shuningdek, 10 milliard so'mgacha bo'lgan baliqchilik kreditlarida garovning qaysi qismini tadbirkor taqdim etishi, qolgan qismi qanday mexanizmlar orqali qoplanishi ko'zda tutilgan?

JAVOB

Baliq havzasi va hali yetishtirilmagan chavoqlarni yagona garov sifatida qabul qilish amaliyotida jiddiy xatarlar kuzatilgan. Avval baliqchilik loyihalarini moliyalashtirgan bank vakilining ma'lumotiga ko'ra, 400 ga yaqin loyiha uchun jami 300 milliard so'm atrofida kreditlar ajratilgan, biroq ayrim hududlarda havzalar va chavoqlar garovga olingan kreditlar muammoliga aylangan. Ba'zi hollarda havzalar saqlanib qolmagan yoki sug'urta orqali zararlarni qoplash ham mushkul bo'lgan. Shu bois banklar garovning real qiymati, saqlanishi va kreditni qaytarish imkoniyatini hisobga oladi.

Shu bilan birga, baliq yetishtirishdan tushadigan mablag'larni bank hisobvaraqlari orqali aylantirish muhim: bu korxonaning haqiqiy pul oqimi va to'lov qobiliyatini baholash imkonini beradi. 10 milliard so'mgacha bo'lgan kreditlarda garov yukini tadbirkor, bank hamda boshqa ta'minot mexanizmlari o'rtasida taqsimlash masalasi ko'tarildi. Uchrashuvda dastlab tadbirkorning 25 foizlik ulushi tilga olindi, yakunda esa 15 foiz deb aniqlashtirildi. Banklarning yangi kredit mahsulotlari va kredit siyosatida ushbu mexanizm qanday aks etganini o'rganish, zarur o'zgartirishlarni ko'rib chiqish hamda mahsulot shartlarini baliqchilikni rivojlantirish markazi orqali xo'jaliklarga yetkazish vazifasi belgilandi. Shuningdek, muvaffaqiyatli kredit qaytargan xo'jaliklarning shaxssizlantirilgan pul aylanmalari va qaytarish grafiklaridan namunaviy kredit mahsulotlarini shakllantirishda foydalanish ko'zda tutildi.

SAVOL 13

Baliqchilik bilan shug'ullanishni boshlayotgan yoshlar va kichik fermer xo'jaliklari yer maydoni ajratishda qiyinchiliklarga duch kelmoqda. Ayrim xo'jaliklar 50 sotix yoki bir gektarda faoliyat boshlamoqchi bo'lgani uchun ularga 3–5 milliard so'mlik emas, kichikroq miqdordagi kredit zarur. Kredit olish tartibini yengillashtirish, foizlarni kamaytirish va yer ajratishdagi to'siqlarni bartaraf etish yuzasidan qanday amaliy yordam ko'rsatiladi?

JAVOB

Baliqchilik xo'jaliklariga yer ajratishda yuzaga kelayotgan muammolarni alohida o'rganamiz. Qaysi hududlarda yer ajratish amaliyoti samarali yo'lga qo'yilganini aniqlab, ushbu tajribani tegishli mas'ullarga yetkazish rejalashtirilgan. Yer bilan bog'liq masalalar baliqchilikda kreditdan foydalanish hajmi pastligining sabablaridan biri bo'lishi mumkin. (Kichik xo'jaliklar uchun foiz stavkalarini pasaytirish yoki muayyan kredit miqdorini tasdiqlash bo'yicha esa ushbu qismda alohida qaror bildirilmagan.)

SAVOL 14

Baliq yetishtiruvchi xo'jaliklar mahsulotini ko'pincha vositachilar orqali sotishga majbur bo'lmoqda. Agar markaziy bozorlardan bevosita ishlab chiqaruvchilarga alohida savdo joylari ajratilsa, fermerlar mahsulotini o'zlari sotishi, tushumini oshirishi va xaridorlarga

qulayroq narx taklif qilishi mumkin. Baliq yetishtiruvchilar uchun shunday savdo nuqtalarini tashkil etishga ko'maklashiladimi?

JAVOB

Bozordan baliq yetishtiruvchilar uchun savdo joyi ajratish masalasini tegishli idoralar, jumladan soliq organlari va bozor faoliyatiga aloqador mas'ullar bilan ishlab chiqamiz. Buning uchun hududdagi vakillar bozorning qaysi qismida savdo nuqtasi kerakligini aniq ko'rsatib, joylashuv haqidagi ma'lumotni taqdim etishi lozim. Doimiy bino qurish o'rniga baliqni saqlash uchun sovitkich va zarur jihozlar o'rnatilgan ko'chma savdo shoxobchasi tashkil etish varianti taklif qilindi. Joy aniqlangach, uni ajratish va savdo nuqtasini tashkil etishda amaliy ko'mak ko'rsatish yuzasidan kelishildi.

SAVOL 15

Korxonamiz suv omborida baliqni intensiv usulda yetishtirish uchun xorijdan maxsus yirik qafaslar — sadoklar olib kelib o'rnatgan. Bunday inshootlarga, baliq chavoqlari va ozuqasiga katta mablag' sarflanadi; faoliyatni kengaytirish uchun yana qafaslar o'rnatish va aylanma mablag' kerak. Biroq bankka garov sifatida alohida ko'chmas mulk yoki transport vositasi topish qiyin. Korxonamiz mablag'i hisobidan sotib olingan qafaslarning o'zini garov sifatida qabul qilish va baliq yetishtirishning ikki yillik davriga mos kredit mahsulotini ishlab chiqish mumkinmi?

JAVOB

Siz aytayotgan qafaslar, kemalar va boshqa moddiy asosiy vositalar baliq havzasi yoki uning ichidagi hali yetishtirilmagan chavoqlardan farq qiladi. Bunday uskunalarni kredit garovi sifatida ko'rib chiqish mumkin. Tijorat banklari ishlab chiqayotgan baliqchilik kredit mahsulotlarida qafas kabi asosiy vositalarni ham nazarda tutishi kerakligi qayd etildi. Moliyalashtirishni loyiha ehtiyojiga qarab uch qismga ajratish taklif etildi: xo'jalikni tashkil etish va asosiy vositalar, zarur uskuna hamda jihozlar, baliqni tovar holatiga yetkazish uchun chavoq va ozuqaga ketadigan aylanma mablag'. Baliqni yetishtirish ikki yilgacha cho'zilishi inobatga olinib, ozuqa uchun aylanma mablag' kreditini odatdagi 18 oy o'rniga 24 oyga moslashtirish zarurligi bildirildi. Ushbu shartlar banklar tayyorlayotgan kredit mahsulotlarida aks ettirilishi kerak; muayyan kreditning ajratilishi bank tomonidan alohida ko'rib chiqiladi.

SAVOL 16

2024-yildan buyon tog'li hududlarda forel yetishtirish loyihasini amalga oshirishga tayyorgarlik ko'ryapmiz. Xorijlik mutaxassislar bilan hududlarni o'rganib, yer maydonlari ajratilgan, biznes-reja tayyorlangan va forelni tajriba tariqasida boqib, yetishtirish mumkinligi amalda sinab ko'rilgan. Loyihaga kredit olish uchun bankka bir necha marta elektron platforma orqali murojaat qildik, ammo loyiha joyiga chiqib o'rganilmasdan rad javoblari berilganini bildirmoqchimiz. Garov uchun qiymati qariyb 105 ming dollar bo'lgan yangi kran va boshqa texnikamizni ham taklif etganmiz. Loyihamizni joyida o'rganib, moliyalashtirish masalasini qayta ko'rib chiqish mumkinmi?

JAVOB

Loyihangizning avvalgi murojaatlari nega rad etilgani va taqdim etilgan garov ta'minoti masalasini joyiga chiqib o'rganamiz. Buning uchun hududiy mas'ullar va Markaziy bankning kichik biznes yo'nalishidagi vakili birgalikda loyihangiz bilan tanishib, hujjatlarni bank rahbariyatiga taqdim etishi

belgilandi. Hududning masofasi hisobga olinib, ushbu o'rganishni shu hafta, shanbagacha o'tkazish, keyingi haftada esa, oy oxiriga qadar, bank tomonidan murojaatni hal etish yuzasidan ish olib borish topshirildi. Bank vakili masalani shaxsan nazoratga olishini bildirdi. Kreditni moliyalashtirish bo'yicha yakuniy rasmiylashtirish loyihaning o'rganilishi va bank tartiblariga muvofiq amalga oshiriladi.

SAVOL 17

2027-yildan sun'iy baliqchilik havzalariga kirayotgan va ulardan chiqayotgan suvni hisobga oluvchi o'lchash uskunalari o'rnatilishi haqida ma'lumotlarga duch keldik. Biroq havzalardagi suvning bir qismi tabiiy ravishda bug'lanadi yoki yerga singadi, ayniqsa, issiq hududlarda va suv uzoq vaqt saqlanganda bu yo'qotish sezilarli bo'ladi. Kirish va chiqish hisoblagichlari o'rtasidagi tafovut uchun ham tadbirkordan to'lov undiriladimi? Tabiiy yo'qotishlarni hisobga olish bo'yicha taklifimizni qaysi tartibda ko'rib chiqish mumkin?

JAVOB

Siz ko'targan masalada suvning kirish va chiqish hajmi o'rtasidagi farqning qanday hosil bo'lishini, jumladan bug'lanish va yerga singish holatlarini aniq ko'rsatib berish muhim. Ushbu jarayonning amaliy tavsifi va o'zingiz taklif qilayotgan yechimni hududdagi baliqchilikni rivojlantirish markazi hamda tegishli mas'ullar orqali yozma ravishda taqdim etishingizni so'raymiz. Ma'lumotlar asosida masalani Soliq qo'mitasi va tegishli davlat organlari bilan ko'rib chiqish hamda Bosh vazirga axborot kiritish belgilandi. *(Muloqot davomida kirish-chiqish tafovutiga haq hisoblashning yakuniy tartibi yoki undan ozod etish to'g'risida qaror ma'lum qilinmagan.)*

SAVOL 18

Baliqchilik xo'jaligimiz foydalanayotgan havza joylashgan yerning kadastr hujjatlari, unga tegishli mulk va qurilmalar mavjud. Biz suvdagi baliq yoki chavoqlarni emas, aynan kadastrda qayd etilgan yer maydoni va unga bog'liq mulk qiymatini garov sifatida taklif qilmoqchimiz. Keyinchalik ekoturizm va yarim intensiv baliqchilikni rivojlantirish uchun o'z mablag'imizni ham yo'naltirish niyatidamiz. Bunday kadastrli yer va mulk bank tomonidan garov sifatida baholanib qabul qilinadimi?

JAVOB

Kadastr hujjatida qayd etilgan yer maydoni va unga tegishli mulkni garovga qo'yish masalasi suv havzasining o'zi yoki uning ichidagi chavoqlarni garovga olishdan farq qiladi. Taqdim etilgan kadastr hujjatlari, mulkka bo'lgan huquq va baholash natijalari asosida garov ta'minotini ko'rib chiqish mumkin. Suvdagi baliq hamda chavoqlar bo'yicha banklar ilgari sug'urta qoplamasi va kredit qaytmasligi bilan bog'liq xatarlarga duch kelgan, shu sababli ularga alohida yondashiladi. Siz nazarda tutgan, kadastrda ko'rsatilgan hudud va mulkning qiymati baholanib, tegishli bank tomonidan garov masalasi ko'rib chiqiladi.

SAVOL 19

Baliq chavoqlarini tovar baliq holatiga yetkazish ba'zan ikki yil davom etadi, mahsulotni sotishdan asosiy tushum esa ma'lum mavsumda shakllanadi. Shunga qaramay, yer va mulk soliqlari bo'yicha yil boshidan to'lov xabarnomalari keladi, to'lov kechiksa hisobvaraqlarga inkasso talabnomalari qo'yilishi mumkin. Bu baliq hali sotilmagan, pul

aylanmasi cheklangan davrda xo'jalik faoliyatini qiyinlashtiradi. Baliqchilik korxonalari uchun tegishli soliqlarni yiliga bir marta, masalan 15-oktabrda, mahsulot sotiladigan davrga yaqin muddatda to'lash tartibini joriy etish mumkinmi?

JAVOB

Baliqchilikning ishlab chiqarish davri va pul tushumlari mavsumiyligini inobatga olish zarurligi haqidagi taklifingiz o'rinli. Kredit mahsulotlarida ham baliq chavoqdan tovar mahsulotga aylanguncha bo'lgan davrga mos moliyalashtirish va to'lov grafiklarini ishlab chiqish muhokama qilinmoqda. Yer va mulk soliqlarini to'lash muddatini yiliga bir marta o'tkazish esa alohida vakolatli organlar ko'rib chiqadigan masala. Shu sababli 15-oktabr sanasini ham o'z ichiga olgan taklifingizni yozma ravishda hududiy mas'ullar orqali yetkazishingiz so'raldi. Uni Soliq qo'mitasi bilan ishlab chiqish va Bosh vazirga tegishli axborot kiritish belgilandi. *(Soliq to'lash muddati hozircha o'zgartirilgani aytilmagan.)*

SAVOL 20

Baliqchilik klasterimizda baliqni qayta ishlash zavodi qurish va xo'jalik hududida ekoturizmni rivojlantirishni rejalashtirganmiz. Bu loyihalarni amalga oshirish uchun qariyb 2 milliard so'm mablag' talab etiladi. Bankdan kredit olishda kafillik mexanizmlaridan foydalanish, imtiyozli davr belgilash va kreditni qaytarish jadvalini baliq yetishtirish mavsumiga moslashtirish imkoniyati bormi? Hujjatlarni topshirishda qanday amaliy yordam ko'rsatiladi?

JAVOB

Loyihangiz uchun hujjatlarni to'liq tayyorlab, xizmat ko'rsatuvchi Agrobankka taqdim eting. Hududiy Markaziy bank vakillari hujjatlarni topshirishda amaliy yordam beradi va ariza kelib tushgani haqida mas'ullarni xabardor qiladi. Bankning rahbariyat darajasidagi vakili kredit murojaatini nazoratga olishi belgilandi. Tijorat banklari baliqchilikning mavsumiy xususiyatiga mos, imtiyozli davr va qaytarish grafigini hisobga oladigan kredit mahsulotlarini ishlab chiqmoqda. Shu bilan birga, siz so'ragan barcha shartlar kredit shartnomasiga avtomatik kiritiladi, deb oldindan aytish mumkin emas: ular hujjatlaringiz va bankning amaldagi kredit siyosati asosida ko'rib chiqiladi.

SAVOL 21

Baliqchilik klasterimizga tegishli havzalar va yer maydonlari bo'yicha ayrim davrlarda 400–500 million so'mgacha soliq hisoblanmoqda, boshqa paytda esa summa keskin kamayadi. Kadastr ma'lumotlari va suv solig'i bo'yicha ayrim imtiyozlarni qo'llashda ham tushunmovchiliklar bor. Bunday holatlar xo'jalik pul aylanmasiga salbiy ta'sir ko'rsatadi va bankdan kredit olishni qiyinlashtiradi. Soliq summalarini aniq hisoblash hamda xo'jalik faoliyatini bank oldida tasdiqlash masalasi qanday hal etiladi?

JAVOB

Kadastr va suv solig'i bo'yicha siz ko'targan tafovutlarni qayd etdik. Bu masalalarni tegishli kadastr va soliq organlari rahbariyati bilan ko'rib chiqamiz. Baliqchilik xo'jaliklariga taalluqli soliq turlari va ularni hisoblash tartibini sodda, tushunarli jadval yoki axborot materiali ko'rinishida tayyorlab, tadbirkorlarga yetkazish vazifasi belgilandi. Unda yer maydoni hamda suv hajmi bo'yicha hisob-kitoblar tushuntirilishi ko'zda tutilgan; bu ish yuzasidan bir–bir yarim oy ichida ma'lumot berish aytili. Kredit masalasiga kelsak, hisobvaraqdagi rasmiy aylanma muhim ko'rsatkich. Biroq banklar

ayrim holatlarda muqobil yoki tranzaksion skoring usullari orqali xo'jalikning amaldagi faoliyatiga oid boshqa tasdiqlovchi ma'lumotlarni ham ma'lum chegarada inobatga olishi mumkin.

SAVOL 22

To'rt yildan buyon baliq yetishtirish bilan shug'ullanamiz va xo'jaligimizda 33 ta maxsus baliq yetishtirish qafasi mavjud. Ushbu qafaslar faoliyatimizda foydalanilayotgan asosiy vositalardir. Ularni garovga qo'yib kredit olish uchun aynan qaysi bankka murojaat qilishimiz kerak? Banklar bunday qafaslarni garov ta'minoti sifatida ko'rib chiqadimi?

JAVOB

Kredit olish uchun muayyan bitta bankni tanlashingiz shart emas. Siz o'zingiz istagan tijorat bankiga murojaat qilishingiz mumkin. Muloqotda maxsus baliq yetishtirish qafaslari suv havzasidagi baliq yoki chavoqlardan farqli ravishda asosiy vosita ekani, shu sababli garov ta'minoti sifatida ko'rib chiqilishi mumkinligi tushuntirildi. Tijorat banklarining baliqchilikka mo'ljallangan yangi kredit mahsulotlarida bunday vositalarning garov sifatidagi xususiyatlarini hisobga olish vazifasi ham qo'yilgan. Amalda garovni qabul qilish va kredit shartlari bank tomonidan taqdim etilgan hujjatlar, baholash va tegishli talablar asosida belgilanadi.

SAVOL 23

Baliqchilik faoliyatida baliqlarning kasallanishi yoki boshqa kutilmagan holatlar tufayli zarar kelib chiqishi mumkin. Ba'zan xo'jalik faoliyati sug'urtalangan bo'lsa ham, sug'urta tashkiloti hodisa yuz berganda tovon to'lamaydi yoki muammoni hal qilish qiyinlashadi. Bunday vaziyatda tadbirkor kimga murojaat qilishi kerak? Kredit hisobidan amalga oshirilayotgan baliqchilik loyihalarida sug'urta xarajatlari va sug'urta tashkilotlari bilan ishlash qanday tartibda hal qilinadi?

JAVOB

Agar xo'jaligingiz sug'urtalangan bo'lsa-yu, shartnomada nazarda tutilgan holat bo'yicha to'lovni ololmayotgan bo'lsangiz, murojaatingizni hududiy Markaziy bank vakillari yoki baliqchilik sohasidagi mas'ul tashkilot orqali yetkazing. Bu masalani sug'urta bozorini tartibga soluvchi Istiqbolli loyihalar milliy agentligi bilan ko'rib chiqish uchun axborot berish va amaliy yordam so'rash taklif qilindi. Muloqotda 2026-yil aprel oyida tijorat banklariga sug'urta bilan bog'liq xarajatlarni qoplash yuzasidan berilgan ko'rsatma ham eslatildi: kredit loyihasidagi xatarlar sug'urta qilinganda sug'urta mukofotini bank to'lashi mumkinligi tushuntirildi. Biroq qaysi xavf sug'urta hodisasi hisoblanishi, zarar qoplanishi, regress talabi va tomonlarning majburiyatlari tegishli shartnoma shartlariga bog'liq. Shu sababli sug'urta shartlarini oldindan sinchiklab o'rganish hamda to'lov rad etilgan taqdirda yozma asosini talab qilish muhim.

SAVOL 24

2000-yildan buyon baliqchilik bilan shug'ullanamiz. Tashlandiq yerlarni o'zlashtirib, 18 gektardan ortiq maydonda xo'jalik tashkil etganmiz, yetti gektardan ortiq baliq havzalarimiz bor. Avval maktabgacha ta'lim va boshqa davlat ta'minotidagi tashkilotlarni mahalliy yetishtirilgan baliq bilan ta'minlab kelganmiz. Biroq so'nggi ikki yilda mavsumiy taomnomalarga asosan sazan va import qilinadigan mintay kiritilib, tolstolob hamda boshqa mahalliy baliqlar chetda qolayotganini kuzatyapmiz. Amaldagi sanitariya

me'yorlarida bir nechta baliq turi nazarda tutilganini inobatga olib, tolstolobni davlat tashkilotlari taomnomasida saqlab qolish masalasi qanday hal etiladi?

JAVOB

Mazkur masala bo'yicha sanitariya qoidalar va me'yorlariga o'zgartirish kiritish yuzasidan takliflar tayyorlangan. Muloqotda tegishli takliflar davlat rahbari hujjatining uchinchi ilovasida nazarda tutilgani, ularni Vazirlar Mahkamasi qarori asosida tasdiqlash kutilayotgani bildirildi. Mahalliy baliq turlarini, jumladan tolstolobni taomnomaga kiritish bilan bog'liq masala shu tartibda hal etilishi ko'zda tutilmoqda. Mintayni taomnomadan chiqarish fikri ham taklif sifatida bildirildi. *(Bu borada yakuniy qaror qabul qilingani aytilmadi.)*

SAVOL 25

Hududimizda yetarli miqdorda baliq yetishtiriladi, biroq mahsulotni sotish qiyinlashgani sababli ayrim xo'jaliklar joriy yilda yetishtirgan baliqlarini keyingi yilga, hatto undan keyingi davrga ham qoldirishga majbur bo'lmoqda. Xorij tajribasida logistika korxonalari baliqni xo'jaliklardan sotib olib, tozalash, muzlatish, bo'laklash va eksport qilish bilan shug'ullanadi. Bizda ham baliqni markazlashgan tarzda xarid qilish, qayta ishlash va sotish tizimini yo'lga qo'yish, buning uchun uyushma va klasterlar imkoniyatlaridan foydalanish mumkinmi?

JAVOB

Baliqchilik klasterlarini tashkil etish va baliqni qayta ishlashni kengaytirish bo'yicha yangi qaror loyihasi tayyorlanayotgani ma'lum qilindi. Tadbirkorlar bildirgan logistika va qayta ishlashga oid takliflarni ushbu hujjat doirasida ko'rib chiqish rejalashtirilgan. Shu bilan birga, baliqni qayta ishlash korxonasini tashkil etish yoki mavjud ishlab chiqarishni kengaytirish niyatida bo'lgan tadbirkorlar banklarga murojaat qilib, uskuna xaridini moliyalashtirish hamda kredit shartlarini ko'rib chiqish imkoniyatidan foydalanishlari mumkin. Murojaatdagi taklif alohida ham o'rganiladi.

SAVOL 26

Baliqchilik xo'jaliklari yarim intensiv usulga o'tishi uchun yirik havzalarni bir yoki ikki gektarlik kichik havzalarga ajratish, tuproq ishlari va rekonstruksiya ishlarini bajarish zarur. Ilgari bunday ishlarni maxsus mexanizatsiyalashgan ko'chma tashkilotlar amalga oshirgan. Hozir esa xo'jaliklar texnika va mutaxassislarni alohida izlashga majbur. "O'zbekbaliqsanoat" uyushmasi yoki tegishli tarmoq tashkiloti huzurida baliq havzalarini qurish, rekonstruksiya qilish va maxsus texnika bilan xizmat ko'rsatadigan tuzilma tashkil etish mumkinmi?

JAVOB

Maxsus texnika va rekonstruksiya xizmatlarini tashkil etish bo'yicha taklifingiz qayd etildi. Hududiy mas'ullarga uni yozma ravishda rasmiylashtirib, markaziy tashkilotga taqdim etish vazifasi berildi. Taklif tegishli tashkilotlar tomonidan ko'rib chiqilishi uchun rasmiy tartibda kiritiladi. *(Muloqot davomida bunday tuzilmani tashkil etish haqida yakuniy qaror yoki aniq moliyalashtirish manbasi e'lon qilinmadi.)*

SAVOL 27

Baliqchilik havzalarimizni kredit va o'z mablag'larimiz hisobidan qurganmiz. Xo'jalikdagi binolarni asosiy vosita sifatida rasmiylashtirishga erishgan bo'lsak-da, yetti gektardan

ortiq baliq havzalarini shu tartibda hisobga olishda qiyinchilikka duch kelyapmiz. Havzalarni baholash va ularga soliq hisoblash katta xarajat keltirib chiqarmoqda. Shu bilan birga, yer va suv soliqlari, yem hamda mineral o'g'itlar narxi oshayotgan bir paytda, baliq sotish narxlari deyarli o'zgarmayapti. Baliq havzalarining asosiy vosita sifatidagi maqomi va ularga tegishli soliq hisob-kitoblarini qayta ko'rib chiqish mumkinmi?

JAVOB

Baliq havzalarini asosiy vosita sifatida rasmiylashtirish, yer va suv soliqlarini hisoblash hamda ishlab chiqarish xarajatlari ortishi bilan bog'liq takliflaringizni yozma ravishda taqdim etishingiz so'raldi. Hududiy mas'ullarga murojaatlarni jamlab, markaziy tashkilotga rasman kiritish vazifasi berildi. Bu masalalar ko'rib chiqish uchun qabul qilindi. *(Muloqotda havzalarning hisobga olish tartibi yoki soliq stavkalari o'zgartirilgani haqida yakuniy javob berilmadi.)*

SAVOL 28

Ilgari hududlarda baliqchilikni rivojlantirish masalalari bo'yicha yiliga bir necha marta seminarlar tashkil etilar, ularda respublika va mahalliy mas'ullar ishtirok etib, xo'jaliklarning muammolarini muhokama qilardi. So'nggi besh-olti yilda bunday uchrashuvlar deyarli o'tkazilmayapti. Sohadagi yangi texnologiyalar, kreditlash, suv va soliq masalalarini joylarda muntazam muhokama qilish uchun amaliy seminarlarni qayta yo'lga qo'yish mumkinmi?

JAVOB

Hududlarda baliqchilik bo'yicha amaliy seminarlar tashkil etish haqidagi taklifingiz ham qabul qilindi. Uni boshqa takliflar bilan birga hududiy mas'ullar orqali yozma ravishda markazga kiritish so'raldi. *(Muloqotda seminarlarning yangi jadvali yoki o'tkazish muddati belgilanmagan.)*

SAVOL 29

2020-yilda suv omboridagi toshqin oqibatida baliqchilik xo'jaligimiz katta zarar ko'rgan. O'sha paytda bank krediti mavjud bo'lgan, biroq uni belgilangan muddatlarda qaytarganmiz. Shunga qaramay, keyinchalik yangi kredit olishga murojaat qilganimizda salbiy ro'yxatda ekanimizni bildik. Kredit majburiyatlarini bajargan va tabiiy ofatdan zarar ko'rgan xo'jalikning kredit olish imkoniyatini qayta tiklash masalasida qanday yordam ko'rsatiladi?

JAVOB

Bu masala muloqot davomida avval ham ko'tarilgan. Tijorat banklari bilan birgalikda kredit tarixiga oid holatlarni o'rganish va salbiy ro'yxat bilan bog'liq cheklovlarni qayta ko'rib chiqish bo'yicha ish olib borilishi bildirildi. Sizning murojaatingiz ham shu tartibda ko'rib chiqiladi. Kredit tarixidagi ma'lumotlarni tekshirish va tegishli qaror qabul qilish talab etiladi.

SAVOL 30

Baliqchilik xo'jaligimiz yangi kredit olishga ehtiyoj sezmoqda, ammo yetarli garov mulki yo'q. Paxta va g'allachilik yo'nalishlarida moliyalashtirishning alohida mexanizmlari qo'llanilayotganini inobatga olib, baliqchilik uchun ham shunga o'xshash tartib joriy etish,

kredit resurslarini maxsus jamg'arma orqali banklarga yo'naltirish va garov masalasida yordam berish mumkinmi?

JAVOB

Baliqchilikka paxta va g'allachilikdagi kabi alohida moliyalashtirish mexanizmini tatbiq etish taklifi tegishli qaror loyihalari doirasida ko'rib chiqilishi mumkinligi bildirildi. Bunda Iqtisodiyot va moliya vazirligi huzuridagi qishloq xo'jaligini rivojlantirish jamg'armasi resurslaridan foydalanish masalasi ham taklif etildi. Muloqotda mazkur jamg'arma hisobidan 10 foizlik kreditlar ajratilayotgani, ular yuzasidan Turonbank, Biznesni rivojlantirish banki, Agrobank va Xalq bankiga murojaat qilish mumkinligi aytiladi. Paxta va g'allachilikka o'xshash maxsus mexanizm esa hukumatga taklif sifatida kiritiladi.

SAVOL 31

Baliqchilik havzalarini doimiy qo'riqlash, yem-xashakni saqlash va xodimlarning dam olishi uchun xo'jalik hududida kichik qorovulxona hamda yordamchi inshootlar zarur. Biroq bunday obyektlar qurilgani uchun ayrim nazorat organlari tomonidan jarimalar qo'llanmoqda. Baliqchilik yerlarida yengil konstruksiyali shiypa, qorovulxona va xizmat xonalarini qonuniy tashkil etish tartibi qanday?

JAVOB

Baliqchilik xo'jaliklari ehtiyoji uchun yem-xashak saqlash, xodimlarning dam olishi va kiyim almashtirishi kabi maqsadlarda yengil konstruksiyali inshootlarga ruxsat berilishi bo'yicha rasmiy hujjat mavjudligi bildirildi. Sizga mazkur tartib va tegishli hujjatlarning yozma izohini hududiy mas'ullar orqali yetkazish belgilandi.

SAVOL 32

Baliqchilik xo'jaligimizda yem ishlab chiqarish zavodini yo'lga qo'yishni, shuningdek, xo'jalik atrofida ekoturizm xizmatlarini rivojlantirishni rejalashtiryapmiz. Yem zavodi uchun Xitoy yoki Erondan uskunalar olib kelish variantlarini o'rganmoqchimiz. Imtiyozli kreditni qaysi banklardan olish mumkin, uskunalar bo'yicha maslahat beriladimi? Ishlab chiqarish uchun zarur bug'doy, arpa va boshqa don mahsulotlarini xarid qilish masalasi qanday hal etiladi?

JAVOB

Yem ishlab chiqarish loyihasi uchun 10 foizlik imtiyozli kredit yuzasidan Agrobank, Hayotbank, Asakabank, Madad Invest, Biznesni rivojlantirish banki, Hamkorbank, Xalq banki va Turonbankka murojaat qilish mumkinligi bildirildi. Uskunalarni tanlashda hududiy mas'ul orqali yozma so'rov yuborishingiz so'raldi. So'rov asosida Xitoy va Yevropadagi ishlab chiqaruvchilarning ikki-uchta variantini taklif qilish, ularning sifati va narxini taqqoslashda maslahat berish rejalashtirilgan. Avval o'rnatilgan, hozir faoliyati to'xtagan yem ishlab chiqarish uskunasi sabablarini ham o'rganib, natijasini yetkazish aytiladi. Bug'doy, arpa va boshqa don mahsulotlari bozor tartibida birja orqali xarid qilinishi tushuntirildi; alohida yopiq savdo mexanizmini tashkil etish nazarda tutilmadi.

SAVOL 33

Baliq yemi ishlab chiqarish zavodini tashkil etish niyatidamiz. Yem uchun kerak bo'ladigan bug'doy, arpa va boshqa donni doim xarid qilish o'rniga, 20–30 gektar yer olib o'zimiz ekib yetishtirsak, xarajatlar kamayadi. Shunday yer, xususan, suv ta'minoti mavjud maydon ajratishda baliqchilikni rivojlantirish bo'yicha mas'ul tashkilotlar yordam bera oladimi?

JAVOB

Don va boshqa xomashyoni xarid qilish bozor iqtisodiyoti qoidalariga muvofiq birja orqali amalga oshirilishi tushuntirildi. Yer olish masalasi esa auksion va yer ajratishga oid amaldagi tartiblarga bog'liq. Baliqchilikni rivojlantirish markazi yer uchastkasini bevosita ajratish vakolatiga ega emas. Shunga qaramay, murojaatingizni markazga yuborsangiz, u o'rganilib, tegishli vakolatli organlarga yo'naltiriladi va ulardan olingan javob sizga yetkaziladi.

SAVOL 34

Ko'p tarmoqli fermer xo'jaligimiz paxta-g'allachilik, chorvachilik va baliqchilik bilan shug'ullanadi. 2019-yilda baliq havzasi qurish uchun Agrobankdan olingan 400 million so'mlik kreditni o'z vaqtida to'liq qaytarganmiz. Yaqinda ekoturizm dam olish maskaniga o'z mablag'imizdan yana 400 million so'm yo'naltirdik, biroq loyiha 80 foiz bajarilganida pul yetmay qoldi. Uni yakunlash, aerator va avtomatik oziqlantirgichlar olish hamda intensiv baliqchilikni boshlash uchun taxminan 1 milliard so'm kredit olishni rejalashtiryapmiz. Fermer xo'jaligi balansidagi 7,4 gektarlik eski chorvachilik obyektni 3–4 milliard so'mga baholayapmiz, lekin, aytishlaricha, noto'g'ri hisoblangan soliqlar tufayli unga MIB taqiqi qo'yilgan. Bunday sharoitda garov va kredit masalasi qanday hal qilinadi?

JAVOB

Avvalo, 400 million so'mlik avvalgi kredit bo'yicha muddati o'tgan qarzdorlik yo'qligi va kredit to'liq yopilgani aniqlandi. Siz garovga qo'ymoqchi bo'lgan obyektning qishloq xo'jaligi yerlari toifasida ekani qayd etildi. Mas'ul vakil bunday yer bo'yicha soliq hisob-kitobini tekshirish, haqiqiy qarzdorlik mavjud bo'lsa uni bartaraf etish va taqiqni yechish zarurligini tushuntirdi. Taqiq ostidagi mulkni bank garov sifatida qabul qilishi mumkinmi, degan savolga o'sha paytda qat'iy huquqiy xulosa berilmadi: holat qonunchilik va bank talablari asosida qo'shimcha tekshirilishi belgilandi. Agrobank vakili murojaatchi bilan alohida bog'lanib, hisoblangan soliq, garovdagi taqiq, kredit hujjatlari va moliyalashtirishning mumkin bo'lgan yo'llarini o'rganib, natijasi bo'yicha javob berishini bildirdi.

SAVOL 35

2022–2023-yillarda Ipoteka-bankdagi kreditimiz bo'yicha bir vaqtlar 120 kundan ortiq kechikish yuz bergan. Keyinchalik kreditni yopganmiz, xo'jalik ishini rivojlantirib, baliqchilik yerlarini texnika yordamida ishga tushirganmiz. Hozir yangi buldozer olish uchun tijorat bankka murojaat qildik. Viloyatdagi filialimiz hujjatlarni tayyorlayapti, lekin respublika darajasida eski kechikish va kredit reytingi sabab moliyalashtirishga

rozilik berilmayapti. Kredit tarixi qayta ko'rib chiqilib, texnika uchun kredit olishga yordam beriladimi?

JAVOB

Avvalgi kechikish sabab yangi kredit ololmayotgan baliqchilik xo'jaliklarining murojaatlari umumiy ro'yxatga kiritilib, qaysi bankka taalluqli ekani bilan Markaziy bankka taqdim etiladi. Har bir holat alohida o'rganiladi. Tijorat banki vakili ham ushbu loyiha yuzasidan Markaziy bank bilan hamkorlikda ishlash, respublika darajasidagi kredit baholash ko'rsatkichlari va tizimdagi ma'lumotlarni tekshirib aniqlashtirish hamda moliyalashtirish imkoniyatini ijobiy ko'rib chiqishga tayyorligini bildirdi. Xo'jalikning uzoq yillik faoliyati, mavjud meliorativ texnikalari va garov imkoniyatlari ham ko'rib chiqilishi aytiladi. *(Bu kredit allaqachon ma'qullangani yoki salbiy qayd avtomatik ravishda olib tashlanishini anglatmaydi.)*

SAVOL 36

Baliqchilik xo'jaligimiz suvni bevosita birlamchi sug'orish tarmog'idan emas, balki ekin maydonlaridan oqib chiqib kollektor-drenaj tizimiga tushgan ikkilamchi suvdan oladi. Bunday suv uchun suv solig'i to'lashimiz shartmi? Ayrim mas'ullar hisoblagich o'rnatishni talab qilmoqda. Agar suvdan foydalanish hisobga olinsa, soliq ham undiriladimi?

JAVOB

Muloqotda kollektor-drenaj tizimidagi ikkilamchi suvdan foydalanish uchun suv solig'i to'lanmasligi, bu bo'yicha davlat rahbari qarori va Soliq kodeksida tegishli norma borligi mas'ul vakil tomonidan tushuntirildi. Shu bilan birga, suv hisobini yuritish uchun o'lchash moslamasi talab etilishi soliq to'lash majburiyati bilan bir xil emasligi aytiladi. Joylarda ushbu masala noto'g'ri talqin qilinib, tadbirkorlarga asossiz talab qo'yilayotgan bo'lsa, baliqchilikni rivojlantirish markaziga yozma murojaat yuborish so'raldi. Bunday holatlar alohida emas, soliq amaliyotidagi tizimli muammo sifatida jamlanib, tegishli idoralarga kiritilishi belgilandi.

SAVOL 37

Baliqchilik xo'jaligimizni kengaytirish uchun Ipoteka-bankdan 1 milliard so'm kredit olmoqchimiz. Hozir havzamizda 70 mingga yaqin baliq bor. Ilgari shu bankdan kredit foydalanamiz va bankda garov ta'minoti ham mavjud. Ammo oldingi kredit tariximiz sabab "qora ro'yxat"da ekanimiz aytilib, yangi kredit olishda qiyinchilikka uchrayapmiz. Murojaatimiz qanday ko'rib chiqiladi?

JAVOB

Avvalgi kredit tarixida salbiy qaydlari borligi sabab moliyalashtirishda qiynalayotgan baliqchilar ro'yxatini Baliqchilikni rivojlantirish bo'yicha mas'ul tashkilotlar ikki kun ichida shakllantirib taqdim etishi aytiladi. Ro'yxatdagi har bir tadbirkorning amaldagi qarzdorligi tekshiriladi. Xususan, oldingi majburiyatlari to'liq yopilgan va hozir muddati o'tgan qarzdorligi bo'lmagan tadbirkorlarning holatini alohida ko'rib chiqish hamda kreditlashga to'sqinlik qilayotgan salbiy cheklovlarni qayta baholash bo'yicha banklarga murojaat qilish kelishib olindi. Sizning murojaatingiz ham ro'yxat asosida o'rganiladi. Kredit ajratish bo'yicha yakuniy qaror bank tomonidan hujjatlar va amaldagi talablarga ko'ra qabul qilinadi.

SAVOL 38

Fermer xo'jaligimiz tijorat bankidan iyun oyida 21 foiz stavkada, yem xaridi uchun 100 million so'm kredit olgan. Baliq yetishtirilgan, ammo sotish narxi keskin pasaygani uchun uni hozircha havzada saqlab turibmiz. Kredit bo'yicha qisman to'lovlar qilganmiz, biroq yanvar oyidan asosiy qarzni qaytarish boshlanadi. Baliq qachon va qanday narxda sotilishini oldindan bilmaymiz. Shu sababli kreditning imtiyozli davrini uzaytirish yoki asosiy qarz to'lov grafigini baliq sotish mavsumiga moslashtirish mumkinmi?

JAVOB

Sizning kreditingiz yuridik shaxs bo'lgan fermer xo'jaligi nomidan olingani, 100 million so'm miqdoridagi moliyalashtirish tegishli kichik biznes dasturi doirasida berilgani aniqlandi. Imtiyozli davrni qo'shimcha uzaytirish mumkin yoki mumkin emasligi haqida muloqotning o'zida qat'iy javob berilmadi. Buning uchun tegishli banki bilan bog'lanib, kredit shartnomasi, amaldagi imtiyozli davr, to'lovlar holati hamda baliq yetishtirish va sotish sikli o'rganilishi lozim. Mas'ullarga tadbirkor bilan aloqa ma'lumotlarini almashish va bank orqali mazkur holatga alohida javob tayyorlash topshirildi.

SAVOL 39

Baliq havzalariga kanallar va zovurlardan suv keladi. 2027-yildan kirish va chiqish joylariga gidropost o'rnatish talabi haqida aytilmoqda. Biroq ayrim havzalarda suvning bir qismi yerga singadi yoki bug'lanadi, boshqa hollarda esa yerosti suvlari hisobiga chiqayotgan suv miqdori kirayotganidan ko'p bo'lishi mumkin. Bunday vaziyatda kirim-chiqim o'rtasidagi tafovut qanday hisoblanadi, qachon soliq undiriladi va ortiqcha chiqish aniqlansa, tadbirkorga nisbatan noto'g'ri hisob yoki yashirin suv olish gumoni paydo bo'lmasligi uchun qanday tartib qo'llanadi?

JAVOB

Muloqotda mas'ul soha vakili 2027-yil 1-yanvardan kanallar va boshqa suv manbalaridan suv oluvchi xo'jaliklarda suvni qabul qilish va chiqarishni o'lchaydigan gidropostlar bo'lishi kerakligini, kirish va chiqish ko'rsatkichlari asosida hisob yuritilishi nazarda tutilayotganini tushuntirdi. Suvning kirish va chiqish hajmidagi farq bo'yicha to'lov masalasi ham tilga olindi. Ammo yerosti suvlari hisobiga chiqish hajmi kattaroq bo'lishi, bug'lanish va singishning qanday hujjatlashtirilishi, hisoblagich natijalariga e'tiroz bildirish hamda ortiqcha suv uchun hisob-kitobning aniq algoritmi hududiy suv xo'jaligi va ekologiya organlari vakolatiga taalluqli ekani bildirildi.